

**Naročnina listu: --**  
 Celo leto . . . K 10—  
 Pol leta . . . " 5—  
 Četrť leta . . . " 250  
 Mesečno . . . " 1—  
**Zunaj Avstrije: ----**  
 Celo leto . . . " 15—  
**Posamezne številke**  
 -- 10 vinarjev. --

# STRAŽA

**Inserati ali oznanila**  
 se računajo po 12 v. in  
 od 6 redne petičvrste; pri  
 večkratnih oznanilih velja  
 -- popust. --  
 „Straža“ izhaja v pon-  
 deljek in petek popoldna  
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo: Maribor  
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti  
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

## Cesar Karol — vrhovni vojni poveljnik.

Naši se bližajo Bukarešti. — Reka Argesul prekoračena. — Ruska ofenziva v Karpatih. — Na Krasu noč in dan hud artilerijski ogenj. — Poulični boji med Francozi in kralju udanimi četami v Atenah. — Velika železniška nesreča na Ogrskem.

### Cesar Karol I. vrhovni armadni poveljnik.

Cesar Karol I. je izdal na armado in mornarico sledeče povelje:

Izvršujoč Svoje vladarske pravice, prevzamem vrhovno armadno poveljstvo in s tem vrhovno poveljstvo čez vse bojne sile Moje armade in Moje vojne mornarice.

Za namestnika v vrhovnem armadnem poveljstvu določam feldmaršala nadvojvođa Friderika.

Karol I.

### Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 3. decembra.

Uradno se razglša:

Vzhodno bojišče.

Mackensanova armadna skupina: Južnozahodno od Bukarešte je poskušal sovražnik s sunkom močnejših, skupaj zbranih sil doseči spremembo, a naši so sovražno napadalno skupino prijeli od juga in zahoda ter jo vrgli nazaj čez reko Niaslov. Istočasno so nemške čete zahodno od Bukarešte prekoračile reko Argesul. Zahodno in jugozahodno od kraja Gaesci (južnovzhodno od Pitesti) so avstro-ogrske in nemške divizije z lomile rumunski odpor; druge čete armade generala Falkenhayna prodirajo v dolini reke Timbovica. Število vjetnikov na rumunskih tleh znaša več kot 2800, uplenilo se je 15 topov.

Skupina nadvojvođa Jožefa: Sovražna ofenziva v Karpatih se nadaljuje. Sovražni napadi so naperjeni pred vsem proti ozemlju na obeh straneh gornjega toka reke Protus in proti našim postojankam v južnovzhodnem kotu Galicije. Sovražnik je bil tako kakor prejšnje dni povsod pod našimi težjimi izgubami odbit.

Skupina bavarskega princa Leopolda: Nobenih posebnih dogodkov.

Italijansko bojišče.

Artilerijski boj na južnem krilu primorske črte traja noč in dan.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

### Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 3. decembra.

Vzhodno bojišče.

Armadna skupina pl. Mackensena: Bitka ob reki Argesul se nadaljuje in je dosedaj njen potek tak, kakor je bil namen našega vodstva; iz smeri od Campolunga in Pitesti so nemške in avstro-ogrske čete v boju pridobile ozemlja. V dolini reke Argesul sta napravila sunek danes ponoči dva bataljona, zahodno-pruskega rezervnega pešpolka štev. 21 z artilerijo pod vodstvom ranjenega majorja pl. Richter, notri do Gaesci in sta odvzela sovražniku 6 havbic. Reka Argesul je nizzdol prekoračena. Rumunska napadalna skupina, ki je prodirala južno-zahodno od Bukarešte čez reko Argesul in Neailovo, je bila ob-

koljena in pod težkimi izgubami vržena nazaj proti severovzhodu čez ozemlje Neailovega; na najskrajnejšem desnem krilu ob Donavi so bili dne 1. dec. ruski napadi z izgubami odbiti, položaj se tam dne 2. decembra ni spremenil. Plen devete in donavske armade iz večerajšnjih bojev znaša 2860 vjetnikov, 15 topov, več motornih vozov in zelo veliko drugih vozil. Na zahodnem krilu fronte v Dobruči so bolgarski polki odbili z ognjem deloma s sunki močne napade nazaj čez lastno črto. Dalje proti vzhodu so prodirali turški in bolgarski oddelki proti ruskim postojankam, so s pomočjo vjetnikov treh ruskih divizij dognali razdelitev sovražnih sil in so vplenili 2 oklopna motorna voza z angleško posadko.

Macedonsko bojišče.

Po bobnečem ognju je sovražnik napadel višino 1248, zasedeno od Bolgarov, severnozahodno od Bitolja in je imel pri tem krvave izgube. Višina je ostala ravnotako kakor napadena gora razvačin pri Gruništu trdno v oblasti braniteljev.

### Prvi streli v Atenah.

Atenski dopisnik lista „Evening News“ poroča, da so francoski mornarji in grške čete pričele dne 1. dec. v Atenah drug na druge streljati. Prvi spopad se je vršil na končni postaji pirejske železnice. V Atenah vlada veliko razburjenje. Ponoči od 30. nov. na 1. dec. so se izkrcali v Atenah francoski, angleški in italijanski mornarji. Kmalu nato so se pričeli spopadi. Streli so padali od vseh strani. V boj je posegla tudi četverosporazumova mornarica. Novejša poročila pravijo, da je končno prišlo do premirja med kralju zvestimi grškimi in četverosporazumovimi četami.

### Notranja politika.

Nemškim politikom, ki so imeli z novim ministrskim predsednikom Körberjem že razgovor, je izrazil Körber svojo izrečno željo, da se vsa vprašanja, kojih rešitev želijo, rešijo potom državnega zbora. S tem je seveda izključeno, da bi se uređitev tako važnih vprašanj, kakor je n. pr. jezikovno vprašanje, odcepitev Galicije in druge ustavne zadeve, izvršila drugim potom nego parlamentarnim.

Nemškoradikalna stranka je že pod Stürgkhom zavzemala drugo stališče in je bila v tem s Stürgkhom enih misli, da državnega zbora treba ni. Ker se je v vladnih krogih tozadevno mnenje korenito spremenilo, poročajo nemški listi, da je sedaj nemškoradikalna stranka zelo razburjena ter da bodo njih voditelji Wolff, Pacher, Teufel in drugi začeli v najkrajšem času gibanje, katero bo odgovarjalo sedaj spremenjenim razmeram.

Sploh so se razmere v notranji politiki tako izpremenile, da nemškoradikalna stranka ni več zadovoljna z njimi.

### Seja Hrvatsko-slovenskega kluba.

Dne 28. nov. t. l. je imel v Gradcu Hrvatsko-slovenski klub državnega zbora dve seji. Obe je otvoril, vodil in zaključil klubski predsednik dr. Ko-

rošec. V prvi seji je dal izraza sožalju Hrvatsko-slovenskega kluba, odnosno hrvatsko-slovenskega naroda, povodom smrti Nj. Veličanstva cesarja in kralja Franca Jožefa I. ter obenem izraza radosti in udanosti istega kluba, odnosno naroda, povodom nastopa vlade Njegovega Veličanstva cesarja in kralja Karola I. Doslovno je rekel:

Slavni klub! Našo monarhijo je zadela velika nesreča. Smrt ji je vzela njenega modrega in blagega vladarja, presvitlega cesarja in kralja Franca Jožefa. Vsi narodi širne habsburške monarhije so vsled tega prežalostnega dogodka globoko pretreseni in potrti.

Slovensko in hrvatsko ljudstvo je viselo na vzvišeni osebi pokojnega vladarja s posebno spoštljivostjo in ljubeznijo. Bilo je razmerje vernoudanih otrok napram dobremu in plemenitemu očetu. Kadar koli, že od davnega početka njegovega vladanja in do najnovejšin dni, je slovenski in hrvatski narod zaslišal glas svojega cesarja in kralja Franca Jožefa, da nas kliče, naj branimo prestol in domovino, so se Slovenci in Hrvati do zadnjega moža zbrali z navdušenjem ter kakor levi branili sveto jim domovino. V vseh žalostnih in veselih dneh je hrvatsko-slovenski narod z otroško nežnostjo sočustvoval s svojim vladarjem.

Na podlagi svoboščin in pravic, ki so izvirale iz ustave, podeljene nam od blagopokojnega cesarja in kralja, smo se Slovenci in Hrvati tekem njegovega vladanja razvili v narodno zaveden, kulturno napreden in gospodarsko močan narod. Naš obstoj je zasiguran v naši lastni moči, katero smo si pridobili pod mogočnim varstvom njegovega žezla.

Naša sveta katoliška vera, ki je najlepši biser slovenskega in hrvatskega ljudstva, je imela v pokojnem vladarju globokoudanega pripadnika in zvestega zaščitnika. Povsod je kazal svoje versko prepričanje, vsikdar se je priznaval kot veren sin naše skupne matere svete katoliške cerkve. Za to pa je bila ljubezen in zaupanje našega katoliškega hrvatsko-slovenskega ljudstva do Njega vedno tako neizmerno velika, udanost neomajljiva.

Kot zastopniki slovenskega in hrvatskega naroda smo danes verni tolmači ganjenosti in žalosti, ki jo občutimo ob prežalostni smrti Njega c. in kr. Veličanstva, preblagega in presvitlega vladarja, cesarja in kralja Franca Jožefa I. Njegov spomin bo med nam trajen in slaven!

Slavni klub! Čeprav se žalujemo za svojim prejšnjim vladarjem cesarjem in kraljem Francem Jožefom, je vendar naša ugodna dolžnost, da se že danes javno poklonimo tudi njegovemu nasledniku, Njega Veličanstvu cesarju in kralju Karolu I. in ga spoštljivo pozdravimo. Z neomajenim zaupanjem zehrvatsko-slovenski narod v novega vladarja ter mu poklanja svoja udana in zvesta srca. Z njim je božje Previdnost podelila starodavni, častiljivi habsburški monarhiji zvestega varuha, svete katoliške cerkve, močnega zaščitnika vdov in sirot, dobrega očeta ubogih in zatiranih ter pravičnega vladarja vsem narodom monarhije.

Slovenci in Hrvati obetamo v teh slovesnih dneh, da ostane naša zvestoba in udanost utrjena v viharjih stoletij in stoletij napram novemu vzvišene-



Budimpešto in po cesarjevem naročilu obiskal in tolažil ranjence, ki so ponesrečili pri Hercezagalomu. Ob mrtvaškem odru tajnega svetnika pl. Thalloczyja je nadvojvoda Maks molil in položil na krsto le venec, drug krasen venec pa je v cesarjevem imenu položil na mrtvaški oder drugih ponesrečencev.

## Rumunsko bojišče.

Naši se korakoma, pa vspešno bližajo Bukarešti. Mackensenova armada stoji 12 km pred južno-zahodno obrambno črto Bukarešte. V četrtek, dne 30. novembra, si je priborila prehod čez reko Niaslov, naslednji dan pa je že dospela do reke Argesul. Naši težki topovi že dosega jo bukareške utrdbe. Tudi znanodno in severozahodno od Bukarešte smo v četrtek in petek vrgli sovražnika zopet da je nazaj. Tako se obroč, ki od treh strani obdaja Bukarešto, vedno bolj zožuje. Rumunske čete se mestoma umikajo v divjem begu proti jugovzhodu in vzhodu. Plen naših čet je jako velik; če tudi so rumunski vojaki dobili povelje, da uničijo vse zaloge žita in olja v krajih, ki so v nevarnosti, da ne pridejo v sovražne roke. Pričakovati je, kakor sodijo vojni poročevalci, pred ali za Bukarešto velikega odpora rumunske armade, ojačene po ruskih četah. Na severovzhodni sedmograški meji so rumunske in ruske čete te dni navalile na naši armadi generalov Kövessa in Arza, a brez izdatnega vspeha.

### Rumuni se umikajo proti Bukarešti.

Rumunska armada se na celi črti od Kampo-lunga, južno od mesta Pitesti ter od tam v polkrogu čez veliko rumunsko ravan do južno od Bukarešte umika pred našimi četami. Umikanje se je ponekod spremenilo v divji beg. Naša kavalerija sili povsod zmagovito naprej. Sovražnik je že tako razpršen, da se kar v celih bataljonih s topovi vred udaja zmagovalcem, ako opazi le malo peščico naših jezdecev. Tako je n. pr. neko krdelo naših jezdecev pri kraju Zlotesti, kakih 40 km severno od Aleksandrije vjelo 17 častnikov in 1200 mož, uplenilo pa je 10 topov in 3 strojne puške.

### Naše armade pred Bukarešto.

Naše čete, ki so od juga prodrle proti Bukarešti, imajo samo en dnevni marš še do rumunskega glavnega mesta. Ker naši težki topovi že dosega jo bukareško jugozahodno obrambno črto, smemo trditi, da se je že pričela borba za Bukarešto. Naši so dospeli dne 30. novembra že celo do zahodnega brega reke Argesul, ki teče mimo Bukarešte. Drzni sunek Mackensenovih čet od Donave proti severu je Rumune zelo presenetil, ker so od te strani najmanj pričakovali napada na Bukarešto.

### 12 km pred Bukarešto.

Bolgarske in turške čete so južno od Bukarešte dne 30. novembra prekorale nižave reke Neajlov (Niaslov), ki se jugovzhodno od Bukarešte izliva v donavski pritok Argesul. Te čete so omenjenega dne stale že 12 km pred zunanjimi bukareškimi utrdbami.

## Bukarešta.

Glavno mesto Rumunije, Bukarešta, imenovano rumunski Milan, je za Rumune to, kar je za Francoze Pariz, ena največjih in najmočnejših trdnjav na svetu.

Bukarešta leži v najrodovitnejšem delu Rumunije, v Vlahiji, pravi evropski žitnici. Oddaljeno je proti jugu od bolgarske meje le 40 km, od sedmograške meje pa okrog 100 km. Bukarešta leži ob reki Dimbovici in je zgrajena v obliki kroga, čegar premer znaša 8 km. V obliki polkroga obdaja mesto notranji trdnjavski pas, kojega obseg znaša 100 km, premer pa 22–24 km. Ta trdnjavski pas obsega nič manj kakor 18 samostojnih močnih in permanentnih utrdb, ki so oddaljene druga od druge 5 do 6 km. Zunanji trdnjavski pas pa šteje 23 utrdb. Med notranjim in zunanjim trdnjavskim pasom je pa zgrajena železnica, ki ima namen, prevažati vojaštvo in municijo ter druge potrebščine od utrdbe do utrdbe, med notranjim in zunanjim trdnjavskim pasom. Vrhutega se še pa opira ta mogočna trdnjava na predutrdbe Mohoseja, Chitilla, Afamati in Panteleimon. Ki obdajajo zunanji trdnjavski pas. Bukareštanske utrdbe je zgradil belgijski inženir Brialmont v letih 1883 do 1895. tisti Brialmont, ki je zgradil tudi belgijske trdnjave Antwerpen, Lüttich, Namur in francoske utrdbe Givès, Maubeuge itd. Notri do padca belgijskih trdnjav se je splošno smatralo, da so trdnjave, katere je zgradil ta belgijski inženir, tako močne, da jih ne more zavzeti nobena sila na svetu. Toda padec belgijskih trdnjav je pa pokazal, da so težke avstrijske motorne baterije porušile v prah in pepel tudi te takorekoč nepremagljive trdnjave.

Bukarešta je središče in križišče najvažnejših rumunskih železnic in cest in je že od narave določena kot eno največjih in najvažnejših trgovskih mest z žitom. Vsa nižava in okolica mesta je gosto obljudena. V mestu se nahajajo ogromna skladišča za žito, ki se je izvaževalo deloma po železnici, deloma pa po Donavi na vse strani.

Bukarešta se dviga 80 m nad morskó višino. Mestna okolica, ker je sama ravan brez hribov, gozdov in drevja, je zelo enolična. Mesto deli reka Dimbovica v dva precej enakovredna dela, čez reko je zgrajenih 14 mostov. Od leta 1789 do leta 1791 je bila Bukarešta, kakor tudi večji del Vlahije pod avstrijsko vlado. Mesto šteje dandanes brez predmestij 338.000 prebivalcev, ena tretjina od teh so tujei. Po veroizpovedanju je čez 200.000 pravoslavnih, 30.000 katoličanov, 15.000 protestantov, 50.000 judov, 9.000 mohamedancev, ostali del pa pripada različnim veroizpovedanjem. Bukarešta je sedež katoliškega nadškofa in pravoslavne primasa. V mestu se nahaja čez 60 različnih tovarn in večjih obratov, kot pivovarn, strojarn, tobačnih tovarn, tovarn za izdelovanje vžigalic, sukna, livarn, paromlinov, čistilnic za petrolej itd., sploh je Bukarešta industrijsko središče Rumunije. Tudi v zgodovinskem oziru je Bukarešta velike važnosti. Leta 1812 je bil v Bukarešti sklenjen mir med Rusijo in Turčijo. V tem miru je morala Rusija iz strahu pred Napoleonom Bonaparte vrniti Turčiji večji del onih pokrajin, katere je ista zasedla. Leta 1886 je bil v Bukarešti sklenjen mir med Bolgarijo in Srbijo in leta 1913 pa mir med Grčijo, Srbijo, Turčijo, Črnogoro in Bolgarijo, katerega je takorekoč нареkovala Rumunija in v katerem je ugrabila Bolgariji velik del Dobruče, ne da bi bila prelila kapljice krvi.

### 70.000 Rumunov vjetih, uplenjenih čez 300 topov.

Rumunska bojna črta je bila prvotno dolga 1350 km. Naše čete so to fronto zadnji čas skrčile na 950 km. Zavzeli smo že dobro četrtino Rumunije in sicer Vlahijo in Dobručo. Vjeli smo čez 70.000 Rumunov, uplenili čez 300 topov in ogromne zaloge žita, moke in petroleja.

## Rusko bojišče.

Rusi so od prelaza Jablonica v galiških Karpatih do gorovja vzhodno od Kezdivasarhelyja pričeli z veliko razbremenilno ofenzivo v prid Rumunom. Napadalna črta je dolga čez 300 km. Rusi so se vrgli z ogromno silo na naše postojanke v Karpatih, katere bi radi predrli in udrli na Ogrsko ter s tem naše prisilili, da odtegnejo v obrambo Ogrske nekaj čet z rumunskega bojišča. Dosedaj so Rusi dosegli le malenkostne vspehe.

### Ruska ofenziva v Karpatih.

Rusi so zadnje dni, kakor smo že v petkovi „Straži“ poročali, pričeli v Karpatih in sicer na 300 km dolgi črti od prelaza Jablonica v Galiciji do gorovja vzhodno od sedmograškega mesta Kezdivasarhely, z ofenzivo. Napadajo z ogromno silo. Rusi bi na tej črti radi udrli čez Karpat v ogrsko ravnino, da bi tako prisilili naše armadno vodstvo, da isto odtegne več svojih napadalnih čet iz fronte pred Bukarešto. Dosedaj še ruski načrt ni uspel.

## Italijansko bojišče.

Na Krasu streljajo italijanski topovi z največjo vporabo municije. To je najbrž predigra za novo italijansko ofenzivo, katero poleg artilerijskega delovanja tudi napoveduje pošiljanje novih čet na primorsko fronto. Ker se dne 5. decembra zopet začel je italijanski parlament, bo nemara tudi Cadorna začel z večjimi vojnimi podvzetji, z gromom topov preglasi vedno huje rastočo nezadovoljnost v deželi.

## Macedonsko bojišče.

Na macedonskem bojišču se vrše hudi boji. Vsi napadi Sarrailove armade na bolgarsko-nemške postojanke severno-vzhodno od Bitolja in pri Gruništu so bili krvavo odbiti.

## Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču na ozemlju med rekama Somme in Moze hudi artilerijski boji. V položaju nobene spremembe.

## Grčija.

### Grčija se ustavlja.

Iz Aten se dne 30. novembra poroča, da je grška vlada odgovorila francoskemu admiralu, da nikakor ne bo privolila v oddajo orožja, kakor je zahteval četverosporazum.

Kakor poroča iz Aten londonski „Daily Telegraph“, je kralj celo odredil, da se mora prvi grški armadni zbor ustavljati zasedanju onih grških poslopij, v katerih so se že vgnezdile četverosporazumu udane čete.

### Vedno večja zmeda

Četverosporazum je pripoznal, ker se mu ni posrečilo pritegniti k sebi kralja Konstantina, vlado Venizelosa kot zastopnika narodove volje. Tako je popolnoma odbil od sebe kralja, ki je dne 1. decembra po svojem dvornem maršalu sporočil četverosporazumovim zastopnikom, da zahtevane artilerije ne izroči. Pri tej odklonilni odločitvi je za kralja bila med drugimi razlogi merodajna tudi bojazen, da bi Venizelos s svojimi četami vpadel v Tesalijo in napadel Atene. V tem mestu je zavladal strah, osobito med Venizelisti. Četverosporazum je že pripravil tade, da izkrea vojaštvo. Tudi kralj je začel odločneje postopati ter se bolj posluževati vdanega mu vojaštva. Grški vojaki so zasedli nekaj višin v atenski okolici.

## Nemški državni zbor.

Po podrobni razpravi so bile v nemškem državnem zboru dne 30. novembra sprejete temeljne določbe vojnopomožnega zakona, glasom katerega je vsak moški Nемеc od 17. do završenega 60. leta dolžan opravljati med vojno domovno pomožno službo. Proti je glasovala samo socialdemokratska delovna skupina. Sprejeta sta bila tudi dva dodatna predloga, glasom katerih se v taki službi zaposlenim ne sme krati družvena in zborovalna pravica in zakon, ki določa, da znaša najmanjša plača za vsakega oženjenega eno marko za uro.

V seji dne 2. decembra je državni zbor sprejel zakon o civilni pomožni službi v tretjem branju. Zakon bo izgubil svojo veljavo en mesec po sklenjenem miru z evropskimi državami.

## Politične vesti.

Predsedstvo „Česke Zveze“ pri dr. Körberju. Predsedstvo „Česke Zveze“ je bilo dne 1. decembra predpoldne pri ministrskem predsedniku dr. Körberju v avdienci. Pogovori so trajali celo uro in so se sukali o razvoju bodočih političnih vprašanj.

## Tedenske novice.

Cesar zaprisegel novega praškega nadškofa. Dne 1. t. m. je naš cesar Karol I. zaprisegel v dvorni palači na Dunaju novoimenovanega praškega nadškofa grofa Pavla Huyn.

Cesarjevi krilni pribočniki. Cesar je imenoval podpolkovnika grofa Ledohovski in Rudolfa grofa Brongierja ter ritmojstra grofa Jožefa Hunyady za svoje krilne pribočnike.

Telesni zdravnik rajnega cesarja obolel. Telesni zdravnik cesarja Franca Jožefa dr. Kerzl se dne 21. govembra, t. j. na dan cesarjeve smrti, močno obolel. Radi bolezni se dr. Kerzl tudi ni mogel udeležiti cesarjevega pogreba. Zdravniška poročila zatrjujejo, da je dr. Kerzl že izven nevarnosti.

Najstarejši član cesarske hiše je po smrti cesarja Franca Jožefa njegov najmlajši brat nadvojvoda Ludovik Viktor, ki je bil rojen dne 15. maja leta 1842 ter je torej sedaj v 75. letu svoje starosti. Potem sledita nadvojvoda Friderik, rojen dne 4. junija 1856 in nadvojvoda Karol Štefan, rojen dne 5. septembra 1860.

Goriški Slovenec — lakaj pokojnega cesarja. Pokojni cesar tudi na svoje služabnike ni pozabil. Zlasti se je spominjal svojega telesnega lakaja Petra. To je Peter Kušterle, rojen v vasi Bača pri Podbrdu, občina Grahovo, Tolminsko (vas Bača se nahaja ravno nad Bohinjskim železniškim predorom). Peter Kušterle je goriški Slovenec, služil je pri vojnih, po dokončani službi je prišel k dvornim orožnikom, ber je visok nad 1.80 m, potem je pa prišel k Njegovemu Veličanstvu za osebnega lakaja; ni torej nobenega dvoma, da je Njegovo Veličanstvo cesar imel zaupanje v Slovenca. Kakor poročajo du-

